

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 459

Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/773 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Gerekçesi	4
• Dışişleri Komisyonu Raporu	5
• Muhalefet Şerhi	7
• Tasarı Metni	8
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	8
• Sözleşme Metni	9
• Çekince ve Beyanlar	27

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-1104-3733

3/10/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 26/9/2016 tarihinde kararlaştırılan "Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Binali Yıldırım
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/773)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

GEREKÇE

Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 6 Kasım 2003 tarihinde Kışinev'de imzaya açılmıştır.

1 - Söz konusu Sözleşme uluslararası taşımacılıkta kara ulaştırması açısından;

a) Kesim hayvanları dahil, canlı hayvanların sağlığının korunması ve gereksinimlerinin karşılanmasını,
b) Sağlık şartlarının karşılanmadığı durumlarda alternatif taşıma modlarının kullanılarak sağlık durumlarına göre taşımacılık süresinin mümkün olduğunca kısaltılmasını,

c) Yükleme ve boşaltma işlemleri sırasında yaralanma, stres ve baskıların azaltılması,

d) Taşınan hayvanların yetkili veteriner kontrolünde ve belirli sorumluluklar dahilinde taşınmasını,

e) Uluslararası düzeyde hayvan taşımacılığına ilişkin ortak kuralları içermektedir.

2- Hayvanların karayolu ve çevre güvenliğine bağlı olarak sağlık şartlarına uygun olarak taşınmasını öngörmektedir.

3- Söz konusu taşımayla ilgili gerekli teknik şartları belirlemektedir.

4- Karayolu taşımalarını, ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde düzenlemek, taşımalarda düzeni ve güvenliği sağlamak amacıyla çıkartılan ve 19 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu, karayoluyla yapılan tüm taşımalar ile bu taşımalarda kullanılan her türlü taşıt, araç, gereç ve benzerlerini kapsama almakta olup, ülkemiz tarafından 4 Şubat 2004 tarihinde imzalanan söz konusu Sözleşmenin onaylanmasının hayvanların taşınmasına ilişkin organizasyon ve faaliyetlerin kolaylaştırılması suretiyle ülkemizin ticari ve ekonomik faaliyetlerine olumlu katkıları olabileceği değerlendirilmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

10/2/2017

Esas No: 1/773

Karar No: 390

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 3/10/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan ve Başkanlıkça 12/10/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza tali komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm komisyonlarına havale edilen “Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 26’ncı Yasama Dönemi 8/2/2017 tarihli 35’inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; uluslararası taşımacılıkta canlı hayvanların sağlık şartlarına uygun olarak taşınmasına ilişkin hükümler ile uluslararası düzeyde hayvan taşımacılığına dair ortak kuralları içeren Sözleşmenin çekince ve beyanlarla birlikte onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından;

Gözden geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin, Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanarak 14 Mart 2006 tarihinde yürürlüğe girdiği,

Avrupa Konseyi dışındaki devletlerin ve Avrupa Birliğinin de taraf olmasına imkan veren Sözleşmeye bugüne kadar 12 Avrupa Konseyi üyesi devletin taraf olduğu, 8 devletin ise Sözleşmeyi imzaladığı ancak henüz onaylamadığı,

Sözleşmenin onaylanmasının hayvanların taşınmasına ilişkin organizasyon ve faaliyetlerin standartlarının yükseltilmesi suretiyle, ülkemizin ticari ve ekonomik faaliyetlerine olumlu katkılar sağlayacağı,

Sözleşmenin uluslararası canlı hayvanların nakliyle ilgili olarak bazı hükümler içerdiği, bu bağlamda Sözleşmede gerek taşımacılıkla ilgili araçların -hava, kara, deniz- gerekse hayvan sağlığına yönelik olarak alınacak tedbirlerin düzenlendiği,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1’inci maddesi, Sözleşmenin imza tarihinin madde metnine eklenmesi amacıyla verilen önerenin kabulü neticesinde değiştirilerek oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Tasarının 2’nci ve 3’üncü maddeleri aynen ve tümü oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci, Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi, İstanbul Milletvekili Ravza Kavakçı Kan ve Karaman Milletvekili Recep Şeker Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Taha Özhan</i>	<i>Cemalettin Kani Torun</i>	<i>Hasan Basri Kurt</i>
Malatya	Bursa	Samsun
Üye	Üye	Üye
<i>Talip Küçükcan</i>	<i>Mustafa Serdengeçti</i>	<i>Mehmet Günal</i>
Adana	Aksaray	Antalya
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Akın</i>	<i>Mevlüt Dudu</i>	<i>Fevzi Şanverdi</i>
Balıkesir	Hatay	Hatay
(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Azmi Ekinci</i>	<i>Ekmeleddin Mehmet İhsanoğlu</i>	<i>Ravza Kavakçı Kan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>	<i>Haydar Ali Yıldız</i>	<i>Recep Şeker</i>
İstanbul	İstanbul	Karaman
(Muhalefet şerhim ektedir)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Hasan Karal</i>	<i>Halil Özcan</i>
Mardin	Rize	Şanlıurfa

MUHALEFET ŞERHİ

08.02.2017 tarihinde Dışişleri Komisyonu'nda görüşülen Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ile ilgili karşı görüşümüz aşağıda sunulmuştur.

Türkiye, söz konusu Sözleşme'nin **Refakatçiler** başlıklı 8. maddesinin 1. Paragrafında yer alan önlemleri demiryolu taşımaları için uygulamama hakkını saklı tutacağını belirterek sözleşmeye çekince koymuştur.

8. maddenin 1. Paragrafındaki ifade şudur: "Seyahat boyunca hayvanların gerekli bakımını sağlamak için, hayvanların sağlığından sorumlu bir kişi sevkiyata eşlik eder. Sürücü, bu katılımcının görevlerini yerine getirebilir."

Bu Sözleşme'nin uygun bulunduğu dair kanun tasarısı görüşülürken söz konusu çekincenin nedenine ilişkin bir bilgilendirme yapılmamış, dolayısıyla bu çekincenin gerekçesi anlaşılmamıştır.

Oğuz Kaan Saltıcı
İstanbul

Ahmet Akın
Balıkesir

Mevlüt Dudu
Hatay

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

GÖZDEN GEÇİRİLEN ULUSLARARASI TAŞIMACILIKTA HAYVANLARIN KORUNMASINA İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) “Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi”nin çekince ve beyanlarla birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

GÖZDEN GEÇİRİLEN ULUSLARARASI TAŞIMACILIKTA HAYVANLARIN KORUNMASINA İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) Hükümetimiz adına 4 Şubat 2004 tarihinde imzalanan “Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi”nin çekince ve beyanlarla birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- Tasarının 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Binali Yıldırım

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

N. Canikli

Başbakan Yardımcısı

Y. T. Türkerş

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. B. Sayan Kaya

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Müezzinoğlu

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

F. Çelik

Kalkınma Bakanı

L. Elvan

Millî Eğitim Bakanı

İ. Yılmaz

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Başbakan Yardımcısı

M. Şimşek

Başbakan Yardımcısı

V. Kaynak

Avrupa Birliği Bakanı

Ö. Çelik

Çevre ve Şehircilik Bakanı

M. Özhaseki

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

B. Albayrak

Gümrük ve Ticaret Bakanı

B. Tüfenkci

Kültür ve Turizm Bakanı

N. Avcı

Millî Savunma Bakanı

F. Işık

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

A. Arslan

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Özlü

Dışişleri Bakanı V.

V. Eroğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

S. Soylu

Maliye Bakanı

N. Ağbal

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Avrupa Sözleşmeleri Külliyyatı - No. 193

**GÖZDEN GEÇİRİLEN
ULUSLARARASI TAŞIMACILIKTA
HAYVANLARIN KORUNMASINA İLİŞKİN
AVRUPA SÖZLEŞMESİ**

Kişinev, 6.11.2003

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 459)

Burada imzası olan Avrupa Konseyi Üye Devletleri,

Avrupa Konseyi'nin amacının, ortak mirasları olan prensipler ile idealleri gerçekleştirmek ve korumak amacıyla üyeleri arasında daha büyük bir birliğe ulaşmak olduğunu dikkate alarak;

Tüm hayvanlara saygının ve onların acı çekme sınırlarını gerektiği gibi dikkate almanın her insanın ahlaki bir sorumluluğu olduğunu bilincinde olarak;

Taşımacılık sırasında hayvanların sağlığının korunması arzusundan hareketle;

Hayvan sağlığı gereksinimlerinin karşılanması şartı yerine getirildiğinde uluslararası taşımacılığın hayvanların sağlığına uygun olduğu inancıyla;

Bu nedenle, hayvanların sağlık şartlarının karşılanmadığı durumlarda canlı hayvan taşımacılığına alternatif bir taşımacılığın uygulanmasını dikkate alarak;

Ancak, bununla beraber, genel olarak, taşımacılık esnasında, kesim hayvanları da dâhil olmak üzere, hayvan sağlığı durumunu göz önünde bulundurarak, taşıma süresinin mümkün mertebe kısaltılması gerekliliğini dikkate alarak;

Yükleme ve boşaltma işlemlerinin, yaralanmalara ve strese sebep olabilecek faaliyetler olduğunu dikkate alarak;

Bu bağlamda, ilerlemenin, uluslararası hayvan taşımacılığı ile ilgili ortak hükümlerin kabul edilmesiyle kaydedilebileceğini dikkate alarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Genel İlkeler

Madde 1 – Tanımlar

- 1 “Uluslararası Taşımacılık”, bir ülkeden diğerine hareketi ifade eder, ancak 50 km’den kısa olan ve Avrupa Toppluluğu üye Devletleri arasındaki seyahatler bu tanım dışındadır.
- 2 “Yetkili veteriner”, yetkili bir makam tarafından atanmış bir veteriner anlamındadır.
- 3 “Hayvanların taşınmasından sorumlu kişi”, taşımacılık sırasında görevlerin alt mukavelelerle diğer taraflara verilmiş olmasına bakılmaksızın, organizasyon, taşıma ve seyahatin tamamlanmasını idare eden kişi anlamındadır. Bu kişi, genellikle, diğer taraflarca karşılanması gereken koşulları planlayan, bu koşullara ilişkin düzenlemeler yapan ve bu koşulları belirleyen kişidir.
- 4 “Hayvanların sağlığından sorumlu kişi”, taşımacılık sırasında hayvanların bakımında doğrudan fiziki sorumluluğu olan kişi anlamındadır. Bu kişi, bakıcı ya da aynı rolü yerine getiriyorsa, aracın sürücüsü olabilir.
- 5 “Konteyner”, taşımacılık araçlarının bir parçası olmayan veya kendinden hareket etme özelliği bulunmayan (monte edilebilen veya edilemeyen), hayvanların taşınması için kullanılan sandık, mahfaza veya başka sert bir kutu anlamındadır.
- 6 “Taşımacı, kendisi veya üçüncü bir taraf adına, hayvanları taşıyan gerçek veya tüzel kişi anlamındadır.

Madde 2 –Türler

- 1 Bu Sözleşme, tüm omurgalı hayvanların uluslararası taşımacılığında uygulanır.
- 2 Madde 4, paragraf 1 ile Madde 9, paragraf 1, 2a. ve c. hariç, bu Sözleşme hükümleri aşağıdakilere uygulanmaz:
  - a Taşımacılık süresince tek bir hayvana ondan sorumlu kişinin eşlik etmesi
  - b Ticari amaçlı taşımacılık dışında, sahiplerinin evcil hayvanlara eşlik etmesi

Madde 3- Sözleşmenin Uygulanması

- 1 Taraflardan her biri, bu Sözleşmede yer alan, hayvanların uluslararası taşımacılığını düzenleyen hükümleri uygular, bunların etkin kontrolü ve gözetiminden sorumlu olur.
- 2 Taraflardan her biri, bu Sözleşme hükümlerini dikkate alarak, etkin bir eğitim sisteminin temini için gerekli adımları atar.
- 3 Taraflardan her biri, bu Sözleşmenin ilgili hükümlerinin kendi ülkesinde taşınan hayvanlara uygulanması için gereken gayreti gösterir.
- 4 Taraflar, özellikle bilgi teatisi, yorumların tartışılması ve sorunların bildirilmesi suretiyle Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında karşılıklı yardım temin ederler.

Madde 4- Sözleşmenin Temel İlkeleri

- 1 Hayvanlar, sağlıklıları dâhil olmak üzere, iyi durumları korunacak şekilde taşınırlar.
- 2 Hayvanlar varış yerlerine mümkün mertebe gecikmesiz olarak taşınırlar.
- 3 Kontrol noktalarında, hayvanların sevkine öncelik verilir.
- 4 Hayvanlar yalnızca, iyi durumda olmaları ve bir hastalığın kontrolü için kesinlikle gerekli ise alıkonulur. Hayvanlar alıkonulur ise, gerekli olan hallerde, bakımları, boşaltma ve yerleşimleri için uygun düzenlemeler yapılır.
- 5 Taraflardan her biri, ülkesinde bu Sözleşme hükümlerinin harfiyen uygulanmasını zorlaştıran grev veya diğer öngörülemeyen durumlarda hayvanların acı çekmesini engelleyecek ya da asgari seviyeye indirecek gerekli önlemleri alır. Bu kapsamda, her bir Tarafa, bu Sözleşmede yer alan ilkeler kılavuzluk edecektir.
- 6 Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, veterinerlik ve sağlık kontrolü ile ilgili diğer belgelerin uygulanmasını etkilemez.
- 7 Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, uluslararası taşımacılıkta hayvanların korunması için, Tarafların daha katı önlemleri kabul etme özgürlüğünü etkilemez.

Madde 5- Taşımacıların Yetkilendirilmesi

- 1 Taraflardan her biri, ticari amaçlarla hayvanları taşıyan taşımacıların aşağıdaki şartları karşılamaalarını sağlar:
  - a Bu Sözleşme şartlarına uymamaları halinde, yetkili makam tarafından hemen tespit edilebilmelerine imkan verecek şekilde kayıtlı olmaları;
  - b Taşımacıların, kurulduğu Taraftaki yetkili makam tarafından verilen geçerli bir uluslararası taşımacılık iznine sahip olması.
- 2 Taraflardan her biri, izin belgesinin, sadece, bu Sözleşme hükümleri konusunda uygun eğitim almış personel tarafından hayvan taşımacılığına uygun taşımacılara verilmesini sağlar.
- 3 Her bir Taraf, izni veren yetkili makamların, taşımacının bu Sözleşme hükümlerini devamlı veya ciddi bir şekilde ihlal ettiğinden haberdar edildiği hallerde, yukarıda belirtilen izni askıya almasını veya geri almasını sağlar.
- 4 Bir Tarafın, diğer Tarafta kayıtlı bir taşımacı tarafından bu Sözleşmenin ihlal edildiğini gözlemlemesi durumunda, birinci Taraf diğer Tarafa ihlalle ilgili ayrıntıları bildirir.

Tasarım ve Yapım

Madde 6- Tasarım ve Yapım

- 1 Taşımacılık araçları, konteynerler ve aksamaları, taşımacılık sırasında hayvanların yaralanmalarını ve acı çekmelerini önleyecek ve güvenliklerini sağlayacak şekilde yapılır, muhafaza edilir ve işletilir.
- 2 Taşımacılık araçları veya konteynerler, bir günlük civcivler hariç kümes hayvanları dışındaki hayvanlara doğal pozisyonlarında ayakta durabilecekleri yeterli alanı sağlayacak şekilde tasarlanır ve yapılır.
- 3 Taşımacılık araçları veya konteynerler, aşağıdaki koşulların sağlanabileceği şekilde tasarlanır ve yapılır:
  - a Hayvanların doğal duruş pozisyonları üzerinde, etkili bir hava dolaşımı sağlanacak şekilde yeterli açık bir boşluk bulunması;
  - b Hayvanların, özellikle tamamen kapalı alanda taşındığı yerlerde, taşınan türlere uygun hava kalitesi ve miktarı bulunması.
- 4 Taşımacılık araçları, konteynerler, aksamaları vs. hayvanların kaçmalarını veya düşmelerini önleyecek ve taşıma aracının hareketindeki sarsıntıdan ve çarpmalardan etkilenmeyecekleri şekilde ve hayvanların ağırlıklarını taşıyabilecek sağlamlıkta olur. Aksamalar, hızlı ve kolay kullanım için tasarlanır.
- 5 Bölmeler, hayvanların birbirlerini itmelerine ve ağırlıklarına dayanıklı bir sağlamlıkta yapılır ve hava dolaşımını zorlaştırmayacak şekilde tasarlanır.

- 6 Taşımacılık araçları veya konteynerler, hayvanların sert iklim ve hava şartlarındaki değişimlerden etkilenmeyecekleri şekilde yapılır ve kullanılır. Özellikle, hayvanların üstünde bulunan dış çatı, güneş ısını emme ve yansıtmayı en aza indirir.
- 7 Konteyner ve taşımacılık aracının zemini, kaymayı engelleyici şekilde olur. Zemin, hayvanların rahatsızlanmaları ve yaralanmalarını önleyecek şekilde ve idrar ve dışkı sızıntısını en aza indirgeyecek şekilde tasarlanır, yapılır ve muhafaza edilir.
- 8 Taşımacılık araçları veya konteynerler hayvanların kontrolü ve gerektiğinde hayvanlara su ve yem verilmesi ve bakımlarının yapılması için girişe imkân verecek şekilde tasarlanır ve yapılır.
- 9 Hayvanların bağlanması gerektiğinde, taşımacılık aracında uygun teçhizat bulundurulur.
- 10 Hayvanların taşındığı konteynerler, aracın üstüne konan bir işaret ile canlı hayvan bulundurulduğunu net ve açıkça belli eder.
- 11 Taşımacılık araçları, konteynerler ve aksamı kolay temizleme ve dezenfeksiyona izin verecek şekilde tasarlanır ve yapılır.

Taşımacılık İçin Hazırlık

Madde 7- Planlama

- 1 Seyahatin herhangi bir safhasında organizasyona, taşımacılığın gerçekleşmesine ve tamamlanmasına dair bilgi verilebilmesi amacıyla her seyahat için hayvanların taşınmasından sorumlu kişi belirlenir.
- 2 Planlanan seyahat süresinin, evcil hayvanlar, öküz, koyun, domuz, keçi türlerinin taşınmasında sekiz saati aştığı hallerde, taşımacılıktan sorumlu kişi seyahat için öngörülen düzenlemeleri ve özellikle aşağıdaki detayları belirten bir belge hazırlar:
  - a Taşımacının ve taşımacılık aracının kimliği;
  - b Sevkiyatın ve ilgili belgelerin tanımlanması (hayvan türleri, hayvan sayısı, veterinerlik belgeleri);
  - c Hareket yeri ve ülkesi, transfer yerleri, hayvanların boşaltılacağı ve dinlendirileceği yerler ve varış yeri ve ülkesi.
- 3 Taşımacılıktan sorumlu kişi planlanan seyahatin hareket, transit ve varış yeri ülkelerinin kurallarına uygun olmasını sağlar.
- 4 Hayvanların iyi durumda olmalarından sorumlu kişi, paragraf 2'de belirtilen belgeye seyahat boyunca taşınan hayvanların nerede kaç kez beslendiği, sulandığı ve dinlendirildiğini kaydeder. Bu belge talep edildiğinde yetkili makama sunulur.
- 5 Hiçbir hayvan, sağlığı için yolculuk boyunca gerekli uygun koşullar taşımacılıktan sorumlu kişi tarafından, önceden sağlanmadıkça taşınmaz. Uygun olduğu takdirde, hayvanın yolculuk boyunca ve varış yerine geldiğinde ihtiyacı olan su, yem ve dinlenme ihtiyacını karşılayacak düzenlemeler ile gerekli diğer bakımları yapılır ve bu amaçla önceden gerekli bildirimde bulunulur.

- 6 Herhangi bir gecikmeyi önlemek için, hayvanların sevkıyatında uygun belgeler mevcut bulundurulur ve transit ve ithal formalitelerinin tamamlanması gereken yerlerde mümkün olan en kısa zamanda ilgili kişi bilgilendirilir.
- 7 Taşımacılıktan sorumlu kişi, taşımacılık süresince yükleme ve boşaltma dâhil, hareket zamanından varışa kadar, hayvanların iyi durumda olmalarına ilişkin sorumluluğun hareket noktasında ve açık bir şekilde tanımlanmış olmasını sağlar.

Madde 8- Refakatçiler

- 1 Seyahat boyunca hayvanların gerekli bakımını sağlamak için, hayvanların sağlığından sorumlu bir kişi sevkıyata eşlik eder. Sürücü, bu katılımcının görevlerini yerine getirebilir.
- 2 Refakatçi acil durumlar dâhil olmak üzere, hayvanların taşınması ve bakımını idare edecek düzeyde uygun eğitimi almış veya buna denk bir pratik deneyime sahip olur.
- 3 Paragraf 1 hükümlerindeki istisnalar aşağıdaki durumlarda olabilir:
  - a hayvanların taşınmasından sorumlu kişinin, hayvanların uygun dinlenme, yem ve su verilme yerlerinde bakımı için bir aracı tayin ettiği hallerde;
  - b öngörülen sürenin iki katı uzunluğunda bir seyahatte, hayvanların güvenli bir şekilde bağlanmış olarak, yeterli havalandırması olan ve gerektiğinde devrilmeyen bölmelerde yeterli su ve gıdalarının bulunduğu konteynerlerde taşındığı hallerde.

Madde 9- Taşımacılığa Uygunluk

- 1 Planlanan seyahate uygun olmadıkça hiçbir hayvan taşınmaz.
- 2 Hasta veya yaralı hayvanlar taşımacılığa uygun kabul edilmez. Ancak, bu hüküm aşağıdakilere uygulanmaz:
  - a Taşınmalarının ek bir acıya sebebiyet vermeyeceği hafif yaralı ve hasta hayvanlar;
  - b Eğer hastalık veya yaralanma bir araştırma programının parçası ise, ilgili yetkili makam tarafından onaylanmış bilimsel veya deney amacı ile taşınan hayvanlar;
  - c Acil tedavi için veya acil tedavi sonrasında bir veteriner gözetiminde taşınan hayvanlar.
- 3 Çok genç ve yeni doğum yapmış ve hamileliğin ileri safhalarında olan hayvanlar için özel ihtimam gösterilir:
  - Hamile dişi memeliler, doğumdan önce hamilelik süresinin en az % 10'una eşit bir dönem ve doğumdan sonraki en az bir hafta boyunca taşınmazlar.
  - Yeni doğmuş memeli hayvanların göbekleri tamamen iyileşmeden taşınmazlar.Eğer veterinerlik tavsiyesi üzerine ve tek tek her duruma göre gerekli önlemler alınmışsa, doğumdan sonra, ayakta durabilen bir tay ile ahıra giren kısraklar için yetkili makam tarafından istisna yapılabilir.
- 4 Hayvanların sağlıkları için mutlak suretle gerekli olmadıkça, yatıştırıcılar kullanılmaz; yalnızca ulusal mevzuata uygun olarak veterinerlik tavsiyesini takiben kullanılır.

Madde 10- Kontrol/Belge

- 1 Hayvanlar, uluslararası taşımacılık için yüklenmeden önce, seyahatin başladığı ülkenin yetkili bir veterineri tarafından seyahate uygunluk bakımından kontrol edilirler.
- 2 Yetkili veteriner, hayvanların kimliğini; planlanan seyahate uygunluğunu ve mümkünse kayıt numarasını ve mümkünse tescil numarası veya taşımacılık araçlarını ve kullanılan taşımacılık tipini tanımlayan diğer araçları belirten bir belge verir.
- 3 İlgili Taraflar arasında anlaşma ile kararlaştırılan belirli durumlarda bu madde hükümleri uygulanmayabilir.

Madde 11- Yükleme Öncesi Dinlenme, Su ve Yem Verilmesi

- 1 Hayvanlar planlanan seyahat için hazırlanır, verilecek yiyeceğe alışkın ve yem ve su dağıtım sistemlerini kullanabilecek durumda olurlar. Hayvanlara dinlenmeleri, su ve yem alabilmeleri için uygun bir zaman dilimi sağlanır.
- 2 Taşınmanın stresini azaltmak için planlanan seyahatten önce, taşıma tipine alıştırmak üzere vahşi hayvanlar gibi belirli bazı hayvanların ihtiyaçlarına gereken dikkat gösterilecektir.
- 3 Beraber büyümeyen veya birbirine alışık olmayan hayvanların birlikte taşınmasından mümkün oldukça kaçınılır.

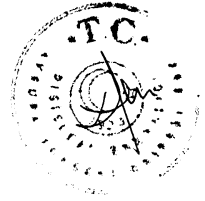
Yükleme ve Boşaltma

Madde 12- İlkeler

- 1 Hayvanlar, yaralanma veya acı çekmelerine yol açmayacak şekilde yüklenir ve boşaltılır.
- 2 Hayvanlar, yeterli boş alan (zemin ve yükseklik) bırakılacak şekilde yüklenir ve Madde 17'deki ayırma gereksinimleri karşılanır.
- 3 Hayvanlar sevkıyat yerinden hareket saatine en yakın zamanda yüklenir.
- 4 Hayvanlar varış yerlerine ulaşmalarında en kısa zamanda boşaltılır, yeterli miktarda su verilir ve gerekirse beslenir ve dinlendirilir.

Madde 13- Teçhizat ve Usuller

- 1 Bu amaca uygun yapılmış konteynerler hariç, hayvanların yükleme ve boşaltma işlemleri, uygun olarak tasarlanmış ve yapılmış rampa, asansör veya yük iskelesi ile gerçekleştirilir. Elle boşaltma küçük hayvanlar için uygulanabilir ve hatta rampadan çıkmakta zorluk çekebilecek genç hayvanlar için tercih edilir. Tüm yükleme ve boşaltma araçları amaçlarına uygun, sağlam ve iyi onarımdan geçmiş olurlar.

- 2 Hayvanların yürüttüğü tüm rampalar ve yüzeyler, hayvanların kayma ve düşmesini önleyecek ve eğimleri düşmelerini asgari düzeyde tutacak şekilde tasarlanır ve yapılır. Yüzeylerin eğimleri 10 dereceden fazla ise, hayvanların daha az güçlükte veya risksiz bir şekilde tırmanmalarını veya inmelerini sağlayacak bir sistem monte edilir.
- 3 Taşıma ünitesinin iç kısmı, türlerin belirli gereksinimlerine dayanarak hayvanların yüklemeye nereye gittiklerini görebileceği şekilde aydınlatılır.
- 4 Hayvanlar, sadece tamamen temizlenmiş ve mümkünse dezenfekte edilmiş taşımacılık araçlarına yüklenir.
- 5 Hayvanlarla aynı taşımacılık araçlarında taşınan eşyalar, hayvanların acı çekmeleri, yaralanmaları ve rahatsız olmalarına neden olmayacak şekilde yerleştirilir.
- 6 Taşımacılık aracı içindeki hayvan yüklü konteynerlerin birbiri üzerine dizilmiş olmaları durumunda, aşağıda bulunan hayvanların üstüne dışkı ve idrar akmayacak şekilde önlemler alınır.

Madde 14- Muamele

- 1 Hayvanlara sarsıntı ve rahatsızlığı asgari düzeye indirecek şekilde, önlenebilir ıstırap ve yaralanmalardan korumak için sakin ve nazik bir şekilde muamele edilir.
- 2 Yükleme ve boşaltma sırasında gürültü, taciz ve aşırı güç kullanımından kaçınılır. Hayvanlara baskı veya vücutlarının hassas bir yerine basınç uygulanmaz. Özellikle hayvanların kuyrukları kıvrılmaz, bükülmez, kırılmaz ve gözleri bağlanmaz. Hayvanlara yumruk veya tekme atılmaz.
- 3 Hayvanlar başlarından, kulaklarından, boynuzlarından, ayaklarından veya postlarından acı verecek şekilde mekanik araçlarla asılı tutulmazlar, kaldırılmazlar ya da sürüklenmezler.
- 4 Hayvanlara kılavuzluk edecek araçlar sadece bu amaçla kullanılır. Elektrik şoku veren cihazların kullanımından mümkün oldukça kaçınılır. Her halükârda bu cihazlar hareket etmemekte ısrar eden yetişkin büyükbaş hayvanlar ve yetişkin domuzlar için ve sadece önlerinde hareket edecekleri yer olduğunda kullanılır. Elektrik şoku bir saniyeden uzun sürmeyecek ve sadece kaba etler arasındaki kaslara verilir. Hayvan cevap vermediği takdirde bu şoklar yinelenmez.
- 5 Hayvanlara bakan kişiler sivri uçlu aletler ve diğer cihazları kullanmazlar. Hayvanları yönlendirmek için kullanılan sopalar veya diğer aletler zarar verip acıtmayacak veya yaralanmalarına neden olmayacak şekilde sadece hayvanların gövdesinde kullanılabilir.

Madde 15- Ayırma

- 1 Hayvanlar karışık olarak taşındıklarında, taşımacılık sırasında, yaralanma ve acı çekmeleri muhtemel ise ayrı yerlere konurlar. Bu özellikle aşağıdakilere uygulanır:
  - a farklı türlerdeki hayvanlar;
  - b birbirine düşman hayvanlar;
  - c önemli ölçüde farklı boyut ve yaşta olan hayvanlar;
  - d kısırlaştırılmamış yetişkin hayvanlar;

- e bağı ve bağı olmayan hayvanlar.
- 2 1. paragrafın hükümleri, hayvanların uygun gruplar içinde yetiştirildiği, birbirlerine alışkın olduğu ve ayırımın rahatsızlık yaratacağı veya dişilerin kendilerine bağımlı küçük hayvanlara eşlik ettiği durumlarda uygulanmaz.

Taşımacılık Uygulamaları

Madde 16- Zeminler ve Yatak

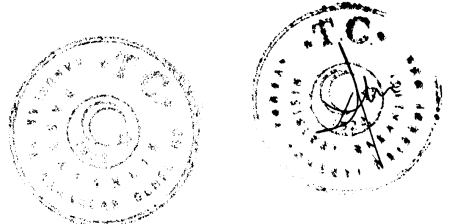
Taşımacılık aracı veya konteynerlerin zemin yüzeyleri idrar ve dışkı akıntılarını ve kaymayı asgariye indirecek şekilde olur. Hayvanlara aynı avantajları sağlayan alternatif yöntemler kullanılmadığı sürece, taşıma aracı ve konteyner zeminleri, idrar ve dışkıyı emen ve yeterli düzeyde dinlendirici bir malzemeyle kaplanır.

Madde 17- Boş Alanlar (zemin bölgesi ve yükseklik)

- 1 Hayvanlara taşımacılık aracı ve konteynerlerde doğal duruş şekillerinde ayakta durabilecekleri yeterli boş alan bırakılır. Aynı zamanda, bir teknik protokol veya hayvanların korunmasını gerektiren özel şartlar aksini gerektirmedikçe uzanabilecekleri bir alan da sağlanır.
- Bu Sözleşmenin 34. maddesine uygun olarak hazırlanacak teknik bir protokol hayvanlar için asgari boş alanları saptar.
- 2 Aşırı hareketten kaynaklanan yaralanmaları önlemek amacıyla, büyük hayvan gruplarını ayırmak veya düzenleme yapılmadığı takdirde çok fazla boşluk kalmasına sebep olacak daha az sayıda hayvanları içeren bir kanadı ayırmak için bölmeler kullanılır.
- 3 Bölmeler, hayvan türleri ve boyutlarına uygun olur ve hayvanların yaralanmaları ve acı çekmelerini önleyecek şekilde yerleştirilir, güvenliği sağlanır ve muhafaza edilir.

Madde 18- Hayvanların Bağlanması

Hayvanlar bağlanmasında kullanılan halat, yular veya diğer malzemeler normal taşıma şartlarında kopmayacak ve gerektiğinde hayvanların oturmalarına, yatmalarına, beslenmelerine izin verecek kadar güçlü olur. Bunlar, boğulma ve yaralanmalara sebep vermeyecek şekilde tasarlanır. Hayvanlar boynuz, ayak ve burunlarından bağlanamaz ve iki ayaklarından bağı şekilde taşınamaz. Hayvanlar sadece hızlı bir şekilde serbest bırakılabilecek cihazlarla bağlanırlar.

Madde 19- Havalandırma ve Isı

- 1 Taşınacak hayvanların özellikle çeşit ve sayıları ile seyahat süresince beklenen hava şartları dikkate alınarak, hayvanların ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli havalandırma sağlanır.
- 2 Konteynerler havalandırılmalarını zorlaştırmayacak şekilde istiflenir.
- 3 Hayvanların kötü ısı ve nem şartlarında taşınacağı durumlarda sağlıklarının korunmasına uygun düzenlemeler yapılır.

Madde 20- Su, Yem ve Dinlenme

- 1 Taşımacılık sırasında, hayvanlara tür ve yaşlarına göre uygun aralıklarla su ve yem verilir, dinlenme fırsatı sağlanır.
- 2 Bu sözleşmenin 34. maddesine uygun olarak hazırlanan teknik bir protokol azami seyahat süreleri ile minimum besleme ve sulama aralıklarını ve dinlenme sürelerini belirler.
- 3 Su ve yem iyi kalitede olmalı ve pislik ve mikrobu asgariye indirgeyecek şekilde verilmelidir.

Madde 21- Emzirme Dönemindeki Dişiler

Yeni doğan yavrularının refakat etmediği emziren dişiler uzun süreli taşınmazlar. Ancak bunun mümkün olmadığı durumlarda, yükleme öncesi ve seyahat sırasında 12 saatten fazla olmayan aralıklarla sağlırlar.

Madde 22- Aydınlatma

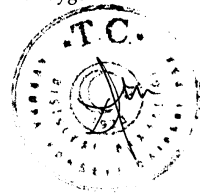
Taşımacılık araçları hayvanların genel kontrolüne uygun olarak, su ve yem verilmesi için ve gerekli olduğu yerlerde, yolculuk süresince, taşınabilir veya sabit aydınlatma cihazları ile donatılır.

Madde 23- Konteynerler

- 1 Konteynerler, taşımacılık ve genel muamele sırasında dikine tutulur ve şiddetli sarsıntı ve sallantılar en aza indirgenir.
- 2 Konteynerler taşımacılık aracının hareketiyle yer değiştirmeyi önleyecek şekilde emniyete alınır.

Madde 24- Taşımacılık Süresince Bakım

Hayvanların sağlığından sorumlu kişi her fırsatta hayvanların kontrolünü yapar ve gerekirse uygun bakımı uygular.

Madde 25- Taşımacılık Sırasında İlk Yardım ve Yaralanma Bakımı

Taşımacılık sırasında hastalanan veya yaralanan hayvanların en kısa zamanda ilk yardım bakımı yapılır ve gerekli ise uygun veteriner tedavisi sağlanır veya daha fazla acıya yol açılmaması için öldürülür.

Özel hükümler

Madde 26- Demiryolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler

- 1 Hayvanların taşınmasında kullanılan demiryolu vagonu, canlı hayvan bulunduğunu belirten bir işaret taşır. Hayvanlar konteynerlerde taşınmadıkça, demiryolu vagonunun iç duvarlarına hayvanların bağlanabileceği uygun yükseklikte çubuklar ve halkalar monte edilir, düz ve uygun malzeme ile kaplanır.
- 2 Yavru hayvanların farklı kutularda taşınmadığı durumlarda, hepsi vagona aynı yöne veya birbirlerine bakacak şekilde bağlanırlar. Bununla birlikte, taylar ve terbiye edilmemiş hayvanlar bağlanmazlar.
- 3 Büyük hayvanlar, aralarında bir refakatçinin hareket edebileceği şekilde yüklenir.
- 4 Trenler monte edilirken ve demiryolu vagonlarının tüm seyahati boyunca, içinde hayvan bulunan bir vagonun sallanmasını önleyecek her türlü önlem alınır.
- 5 Demiryolu vagonları durduğunda veya hava şartları değiştiğinde, bu Sözleşmenin 24. maddesinde öngörüldüğü üzere, hayvanların kontrolü için her fırsattan yararlanılır.

Madde 27- Karayolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler

- 1 Hayvanların taşındığı araçlar açık ve görülebilir bir şekilde canlı hayvan bulunduğunu belirten işaret taşırlar.
- 2 Araçlar düzenli hızlanma, yavaşlama ve dönüş yapacak şekilde sürülür.
- 3 Araçlarda, bu Sözleşmenin 13. maddesine uygun olarak, uygun yükleme ve boşaltma teçhizatları bulundurulur.
- 4 Araç durduğunda veya hava şartları değiştiğinde, bu Sözleşmenin 24. maddesinde öngörüldüğü şekilde hayvanların kontrolü için her fırsattan yararlanılır.

Madde 28- Suyolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler (Ro-Ro araçları hariç)

- 1 Taşınan hayvanların sağlık gereksinimlerini karşılamak amacıyla, yüklemenin yapıldığı yerdeki ülkenin yetkili makamu yüklemeye izin verilmeden önce aşağıdaki hususları kontrol eder:
  - a bu amaçla yapılmış veya canlı hayvan taşımacılığı için dönüştürülmüş gemilerin durumu;
  - b hayvanların taşınacağı diğer araçlardaki düzenlemeler.

- 2 Havalandırma sistemindeki herhangi bir enerji zafiyetini saptayacak bir alarm sistemi monte edilir.
Uygun bir havalandırma sisteminin temini için ana kaynaktan açık bir şekilde ayrılmış, ikinci bir yeterli güç kaynağı sağlanır.
- 3 Hayvanlar deniz suyundan yeterli bir şekilde koruma sağlayan konteyner veya başka yapılar içinde olmadıkça, açık güvertede taşınmazlar.
- 4 Hayvanların gemiye biniş ve inişlerinde, geminin canlı hayvan güvertesi ile rıhtım arasında uygun iskele tahtası, rampa ve yürüyüş yolu bulunması sağlanır.
- 5 Canlı hayvan gemisine hayvanların yüklenmesi ve boşaltılması yetkili bir veteriner gözetiminde yapılır.
- 6 Hayvanların ikamet edecekleri yer, rampa ve geçiş tahtaları, yükleme ve boşaltma sırasında hayvanların nereye gittiklerini görebilecekleri şekilde, türlerin belirli gereksinimlerine uygun olarak aydınlatılır.
- 7 Tüm konteyner, kafes ve ahır bölmeleri hayvanların ve refakatçinin doğrudan erişimine uygun olmalıdır.
- 8 Hayvanların geçitleri taşınacak türlere uygun olmalı ve özellikle sivri kenar ve keskin uçlardan arındırılmış ve çıkıntılar asgari düzeyde olmalıdır.
- 9 Geminin hayvanların yerleştirildiği tüm bölümleri, etkili bir drenaj ile donatılır ve iyi sıhhi şartlarda muhafaza edilir.
- 10 Gemi seyahatinin uzunluğu dikkate alınarak, hayvanların ihtiyaçları için gemide yeterli miktarda temiz ve taze su ve yem ile uygun yatma yeri tedarik edilir.
- 11 Beklenmeyen gecikme ihtimaline binaen yeterli su rezervi ve uzun seyahatlerde yem ve yatma yeri tedarik edilir.
- 12 Yem ve yatma yeri kuru bir ortamda ve deniz ve havadan korunacak şekilde muhafaza edilir. Yem ve yatma yeri havalandırma, drenaj sistemi, geçit ve aydınlatmayı etkilememelidir.
- 13 Hayvanların türlerine, boyutlarına ve sayılarına uygun su ve yiyecek teçhizatı sağlanır.
- 14 Seyahat boyunca hastalanan veya yaralanan hayvanların tecrit edilme şartları sağlanır.
- 15 Acil durumlarda, bu Sözleşmenin 25. maddesine uygun olarak bir hayvan öldürülebilir. Bu amaçla, türlere uygun bir öldürme yöntemi mevcut bulundurulur.

Madde 29- Ro-Ro Gemilerinde Karayolu Taşıtları veya Demiryolu Vagonları İçinde Taşımaya İlişkin Özel Hükümler

- 1 Hayvanların Ro-Ro gemisi güvertesinde demiryolu vagonu veya karayolu taşıtı içinde taşınması halinde, özellikle kapalı güvertelerde, seyahat boyunca hayvanlar için yeterli havalandırma sağlanmasına dikkat edilir. Karayolu taşıtları ve demiryolu vagonları, hayvanların mümkün olduğunca çok temiz hava alabileceği şekilde istiflenir.
- 2 Hayvanların sağlığından sorumlu kişiye, seyahat boyunca hayvanları kontrol etmesi ve gerekli ise su ve yem vermesi için hayvanlara erişim imkanı sağlanır.
- 3 Karayolu araçları, demiryolu vagonları ve konteynerler gemiye güvenli bir şekilde bağlanmalarını sağlayacak şekilde tasarlanmış ve yerleştirilmiş yeterli sayıda emniyet noktaları

ile donatılır. Karayolu araçları, demiryolu vagonları ve konteynerler geminin hareketi ile yer değiştirmelerini önleyecek şekilde, seyahat başlamadan önce emniyete alınır.

- 4 İçinde hayvanların bulunduğu karayolu araçları ve demiryolu vagonları, kendilerinin de koruma sağladığı dikkate alınarak ve deniz suyundan yeterli koruma sağlayacak şekilde geminin açık güvertesinde taşınır.
- 5 Geminin havalandırma sistemindeki herhangi bir enerji kaybını tespit edebilecek bir alarm sistemi monte edilir. Uygun bir havalandırma için ikinci bir yeterli güç kaynağı temin edilir.
- 6 Beklenmeyen gecikmeler veya gerekli diğer hallerde hayvanlara taze su ve yem temini için gerekli düzenlemeler yapılır.
- 7 Acil durumlarda, seyahatin iki saati aşması halinde, bu Sözleşmenin 25. maddesinde yer alan hükümlere uygun olarak bir hayvan öldürülebilir. Bu amaçla, türlere uygun bir öldürme yöntemi mevcut bulundurulur.

Madde 30- Havayolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler

- 1 Seyahat boyunca, hava kalitesi, ısı ve basıncın uygun oranlarda sağlanmadığı hiçbir durumda hayvanlar taşınmaz.
- 2 Kaptana uçakta bulunan tüm canlı hayvan sayısı, yerleri ve türleri ile yapılması gerekenler hakkında bilgi verilir. Erişilebilen kargo bölümlerindeki hayvanlar bakımından karşılaşılan herhangi bir düzensizlik derhal kaptana bildirilir.
- 3 Hayvanlar uçağa, uçağın planlanan hareket saatine en yakın zamanda yüklenir.
- 4 İlaçlar sadece belirli problemlerin mevcut olduğu durumlarda ve yetkili bir kişi veya bir veteriner tarafından kullanılır. Uçuş sırasında verilen her tür ilaç hakkında kaptan en kısa sürede bilgilendirilir.
- 5 Acil ve refakatçinin erişim imkanı bulunan durumlarda, bu Sözleşmenin 25. maddesine uygun olarak ve kaptanın da mutabakatı alınmak suretiyle, türlere uygun bir yatıştırıcı veya ötenazi imkanı mevcut bulundurulur.
- 6 Refakatçiye uçuş hareketinden önce, uçuş sırasındaki iletişim prosedürü hakkında bilgi verilir ve refakatçinin uçak personeli ile etkin bir şekilde haberleşebilmesi sağlanır.

Çok Taraflı İstişareler

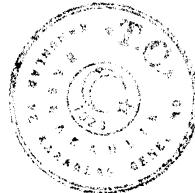
Madde 31- Çok Taraflı İstişareler

- 1 Taraflar, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde ve izleyen her beş yılda bir veya Tarafların çoğunluğunun talebi doğrultusunda daha sık aralıklarla, Avrupa Konseyi bünyesinde çok taraflı istişarelerde bulunurlar.
- 2 Bu istişareler Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından düzenlenecek toplantılarda yapılır.
- 3 Taraflar, bu istişarelere katılmak üzere bir veya daha fazla temsilci atama hakkına sahiptirler. Taraflar her toplantıdan en az bir ay önce Avrupa Konseyi Genel Sekreterine temsilci(lerin) isimlerini bildirirler. Taraflar oy hakkına sahiptirler. Sözleşmeye Taraf olan her Devletin bir oy hakkı vardır.
- 4 Avrupa Topluluğu, kendi yetki alanları içinde, Sözleşmeye Taraf olan üye Devletlerin sayısı kadar oy hakkına sahiptir; ilgili üye devletler kendi oy haklarını kullanırken Avrupa Topluluğu, bunun tersi durumda ise ilgili ülkeler oy haklarını kullanamazlar.
- 5 Taraflar uzman görüşüne başvurabilirler. Kendi girişimleriyle veya ilgili organın talebi üzerine, bu Sözleşme kapsamındaki alanlarda teknik nitelikli herhangi bir ulusal ya da uluslararası, hükümet veya hükümet dışı bir organı istişarelerinin birinde veya bir bölümünde gözlemci olarak temsil edilmek üzere davet edebilirler. Bu organları veya uzmanları davet kararı üçte iki oy çokluğu ile alınır.
- 6 Her istişareden sonra, Taraflar Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine istişare ve Sözleşmenin işleyişi konusunda bir rapor sunar.
- 7 Bu Sözleşme hükümlerine tabi olmak kaydıyla, Taraflar istişareler için usul kuralları hazırlarlar.

Madde 32- Çok Taraflı İstişarelerin Özellikleri

Çok taraflı istişareler çerçevesinde, Taraflar bu Sözleşmenin uygulanmasını izlemekten sorumlu olurlar. Özellikle;

- a 34. madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşme için teknik Protokoller hazırlayabilirler;
- b Bu Sözleşmede gerekli değişiklikleri önerebilirler ve 35. madde hükümleri uyarınca teklif edilen önerileri inceleyebilirler;
- c Bir veya daha fazla Tarafın talebi üzerine, bu Sözleşmenin yorumlanması ile ilgili soruları inceleyebilirler;
- d Bu Sözleşmeye katılmaya davet edilecek ülkelerle ilgili olarak Bakanlar Komitesine tavsiyelerde bulunabilirler.

Teknik Protokoller

Madde 33- Konu

Taraflar, boş alanlar (madde 17) ile besleme, sulama ve dinlenmeye (madde 20) ilişkin olarak, bu Sözleşme için teknik protokolleri kabul ederler. Ayrıca, bu Sözleşmede yer alan hükümlerin uygulanması için teknik kurallar oluşturulması amacıyla da teknik protokoller kabul edebilirler.

Madde 34- Onay ve Yürürlüğe Giriş

- 1 Bir Teknik Protokol, oyların üçte iki çoğunluğu ile kabul edilir ve onay için Bakanlar Komitesine sunulur. Onaydan sonra, bu metin kabul için Tarafalara iletilir.
- 2 Teknik Protokol, kabul eden Taraflar için, en az ikisi Avrupa Konseyi üyesi devletlerden olmak üzere üç Tarafın Genel Sekreter'e Protokolü kabul ettiklerini bildirmiş olduğu tarihten sonraki bir aylık sürenin sona erişini izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer. Protokol, sonradan kabul eden herhangi bir Taraf için, Genel Sekretere kabulünü bildirdiği tarihten sonraki bir aylık sürenin sona erişini takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girer.
- 3 Taraflar, Teknik Protokollerin hazırlanması amacıyla hayvan taşımacılığındaki yeni yöntemleri ve bilimsel araştırmalardaki gelişmeleri takip ederler.

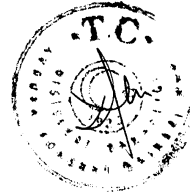
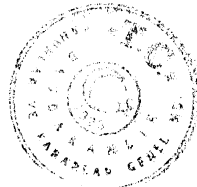
Madde 35- Değişiklikler

- 1 Sözleşmenin teknik Protokolünde bir Taraf Devlet veya Bakanlar Komitesi tarafından önerilen herhangi bir değişiklik, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine bildirilecek ve onun tarafından Avrupa Konseyi Üye Devletlerine, Avrupa Topluluğuna bu Sözleşmeye katılan veya katılmaya davet edilen herhangi olmayan bir devlete 38. madde hükümlerine uygun olarak bildirilecektir.
- 2 Bir önceki paragrafın hükümlerine uygun olarak önerilen bir değişiklik, Genel Sekreter tarafından iletildiği tarihi takiben altı aydan az olmayacak bir süre içerisinde, tarafların üçte iki çoğunluğuyla kabul edilebileceği çok taraflı bir istişarede incelenecektir. Kabul edilen metin taraflara gönderilecektir.
- 3 Çok taraflı istişarede kabulünden sonra on sekiz aylık bir sürenin bitimini takip eden ayın birinci günü Tarafların üçte ikisinden fazla itiraz olmadığı takdirde, herhangi bir değişiklik, itirazını bildirmeyen Taraflar için yürürlüğe girecektir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Madde 36- Anlaşmazlıkların Çözümü

- 1 Bu Sözleşme hükümlerinin uygulanması veya yorumlanması ile ilgili herhangi bir ihtilaf çıkması durumunda, ilgili Tarafların yetkili makamları birbirleri ile istişarede bulunurlar. Taraflar, yetkili makamlarının adreslerini ve isimlerini Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirirler.

- 2 Anlaşmazlığın bu yolla çözümlenememesi durumunda, ihtilafı tarafların biri veya diğerinin talebi üzerine bu anlaşmazlık tahkime havale edilir. Taraflar bir hakem atar ve iki hakem bir bilirkişi tayin eder. Taraflardan birinin, hakem talebini izleyen üç ay içinde hakem atamaması durumunda, ihtilafı diğer tarafın talebi ile bu hakem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı tarafından atanır. Eğer Başkan ihtilafı taraflardan birinin vatandaşı ise bu görev Başkan Yardımcısı, Başkan Yardımcısı da ihtilafı taraflardan birinin vatandaşı ise, bu görev ihtilafı tarafların vatandaşı olmayan ve Mahkeme'nin en kıdemli hâkimi tarafından yerine getirilir. Aynı yöntem hakemlerin bilirkişi konusunda anlaşamadığı durumlarda da uygulanır.

Biri Avrupa Topluluğu üyesi, diğeri bir Taraf Devlet olan iki Taraf arasında bir anlaşmazlık olması halinde, diğer Taraf, hakemlik talebini üye Devlet ve Topluluğa bildirir. Üye Devlet veya Topluluk sözkonusu bildirim almalarından itibaren üç ay içerisinde, anlaşmazlığa birlikte ya da ayrı ayrı taraf olup olmayacaklarını tebliğ eder. Belirtilen süre içinde böyle bir tebliğatin yapılmaması halinde, üye Devlet ve Topluluk tahkim kurulunun oluşumunu ve çalışma usullerini düzenleyen hükümlerin uygulanması amacıyla, anlaşmazlığın tek ve aynı tarafı olarak kabul edilirler. Üye Devlet ve Topluluğun, kendilerini ortaklaşa anlaşmazlık tarafı olarak sunmaları halinde de aynı uygulama geçerlidir.

- 3 Tahkim Kurulu kendi usullerini belirler. Kararları oy çokluğu ile alınır. Sözleşmeye dayalı bu kurulun kararı nihaidir.
- 4 Anlaşmazlıkların çözümlenmesi prosedürü, Avrupa Topluluğunun yetkisi dâhilindeki anlaşmazlıklarla veya Avrupa Topluluğu üyesi taraflar arasındaki veya bu üyelerle Topluluk arasındaki yetki kapsamındaki tanımlarla ilgili olarak uygulanmaz.

Nihai Hükümler

Madde 37- İmza, Onay, Kabul, Uygun Bulma

- 1 Bu Sözleşme Avrupa Konseyi üye Devletleri ve Avrupa Topluluğu'nun imzalarına ağıktır. Onay, kabul ve uygun bulmaya tabidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilir.
- 2 13 Aralık 1968 tarihinde Paris'te imzaya açılan, Hayvanların Uluslararası Taşımacılık Sırasında Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesine Taraf hiçbir Devlet, sözkonusu Sözleşme'yi daha önce feshetmemişse veya eşzamanlı olarak feshetmedikçe, onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi edemez.
- 3 Bu Sözleşme, dört Devlet'in önceki paragraf hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmeye bağlı olmayı kabul ettiğini ifade ettiği tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.
- 4 Önceki iki paragrafın uygulanmasında, 13 Aralık 1968 tarihli Sözleşme'nin feshinin bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesiyle eş zamanlı olarak gerçekleşmemesi durumunda, bir Taraf Devlet veya Avrupa Topluluğu, onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi ederken, bu Sözleşme yürürlüğe girinceye kadar 13 Aralık 1968 tarihli Sözleşme'yi uygulamaya devam edeceğini beyan edebilir.
- 5 Sözleşmeyle bağlanma iradesini sonradan beyan eden imzacı Devletler veya Avrupa Topluluğu bakımından, bu Sözleşme, onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 38- Üye Olmayan Devletlerin Katılımı

- 1 Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü 20.d maddesinde belirtilen çoğunluk kararı ve Komitede oturmaya yetkili Sözleşmeci Devletlerin temsilcilerinin oybirliğiyle üye olmayan bir devleti bu Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.
- 2 Bu Sözleşmeye katılan herhangi bir devlet açısından Sözleşme, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne katılım belgelerinin teslim tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 39- Ülkesellik Hükümü

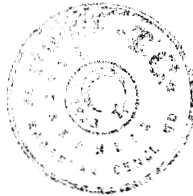
- 1 Herhangi bir Devlet veya Avrupa Topluluğu imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesini teslim ederken, bu Sözleşmenin uygulanacağı yer ya da yerleri belirtebilir.
- 2 Herhangi bir Devlet ya da Avrupa Topluluğu, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne muhatap bir deklarasyon ile, bu Sözleşme'nin uygulanmasını deklarasyonla belirtilen diğer yerler için genişletebilir. Bu yer açısından Sözleşme, Genel Sekreter tarafından bu deklarasyonun alındığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.
- 3 Önceki iki paragraf uyarınca yapılan herhangi bir deklarasyon, bu deklarasyonda belirtilen herhangi bir yer ile ilgili olarak Genel Sekreter'e muhatap bir bildirim ile geri çekilebilir. Geri çekme, Genel Sekreter tarafından bu bildirim alındığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 40- Fesih

- 1 Herhangi bir Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne muhatap bir bildirim aracılığı ile bu Sözleşme'yi feshedebilir.
- 2 Bu fesih, Genel Sekreter tarafından bu bildirim alındığı tarihi izleyen altıncı ayda yürürlüğe girer.

Madde 41- Bildirimler

- 1 Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, Avrupa Topluluğu'na ve bu Sözleşmeye Taraf olan veya Taraf olmaya davet edilen her Devlete aşağıdakileri bildirir;
  - a herhangi bir imza;
  - b herhangi bir onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesi;
  - c 37. ve 38. maddelere uygun olarak herhangi bir yürürlüğe giriş tarihi;
  - d Bu Sözleşme ile ilgili herhangi bir bildirim ya da gelişme.

Bu Sözleşme, aşağıda imzası olan tam yetkili kişilerce imzalanmıştır.

6 Kasım 2003 tarihinde Kişinev’de, İngilizce ve Fransızca dillerinde, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak ve Avrupa Konseyi arşivlerinde muhafaza edilmek üzere tek bir nüsha halinde hazırlanmıştır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri her üye Devlete, Avrupa Topluluğu’na ve bu Sözleşmeye katılıma davet edilen herhangi bir Devlete tasdik edilen nüshaları gönderir.

ÇEKİNCE VE BEYANLAR

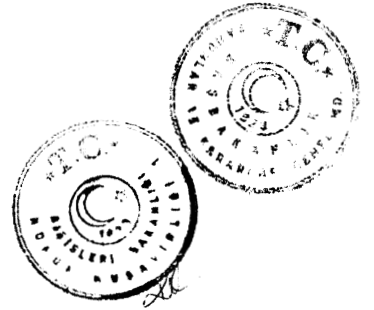
Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin 30'uncu maddesinin 4. ve 5. fıkraları için Uluslararası Hayvan Taşımacılığı Birliği Canlı Hayvan Taşımacılığı Düzenlemeleri (IATA LAR) hükümlerine öncelik vereceğini beyan eder."

* * *

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, işbu Sözleşme'nin 8. Maddesinin 1. Paragrafında yer alan önlemleri demiryolu taşımaları için uygulamama hakkını saklı tutar.

* * *

Türkiye, Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin (ETS 193) onaylamasının, hukuken geçerliliği bulunmayan "Kıbrıs Cumhuriyeti"nin anılan Sözleşmeye taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye'ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu Sözleşme kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder.

TBMM Basımevi - 2017